

До збірника увійшли матеріали міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції з нагоди 90-ї річниці від дня народження Олекси Тихого, присвячені дослідженню його діяльності як дисидента й правозахисника, аналізу судів над Олексою Тихим, розгляду його педагогічних поглядів та вивченню сучасних освітньо-виховних процесів. Особливу увагу приділено проблемам мовної ідентичності й функціонування української мови та культури в Україні загалом та на Донеччині зокрема.

МИСЛИТИ З ОЛЕКСОЮ ТИХИМ:
ГІДНІСТЬ, ВИХОВАННЯ, ІДЕНТИЧНІСТЬ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

**МИСЛИТИ З ОЛЕКСОЮ ТИХИМ:
ГІДНІСТЬ, ВИХОВАННЯ,
ІДЕНТИЧНІСТЬ**

Збірник наукових праць

Вінниця – Дружківка
ДонНУ імені Василя Стуса
2017

УДК 80*81*821*16.371
ББК Ш10*000 4я73
Т142

Рекомендовано до друку Вченою радою Донецького національного університету імені Василя Стуса (протокол № 14 від 23 грудня 2016 р.).

Мислити з Олексою Тихим : збірник наукових праць / Редкол.: Р. Гринюк (відп. ред.) та ін.). – Вінниця – Дружківка : ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. – 259 с.

ISBN

До збірника увійшли матеріали міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції з нагоди 90-ї річниці від дня народження Олекси Тихого, присвячені дослідженню його діяльності як дисидента й правозахисника, аналізу судів над Олексою Тихим, розгляду його педагогічних поглядів та вивченню сучасних освітньо-виховних процесів. Особливу увагу приділено проблемам мовної ідентичності й функціонування української мови та культури в Україні загалом та на Донеччині зокрема.

Для науковців, фахівців різних галузей, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, усіх, хто цікавиться поглядами Олекси Тихого.

Редакційна колегія: Роман Гринюк, доктор юридичних наук, професор, відповідальний редактор (м. Вінниця, Україна); Роман Додонов, доктор філософських наук, професор (м. Вінниця, Україна); Анатолій Загнітко, доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України (м. Вінниця, Україна); Лілія Мартинець, кандидат педагогічних наук, доцент (м. Вінниця, Україна); Тетяна Нагорняк, доктор політичних наук, професор (м. Вінниця, Україна); Віра Просалова, доктор філологічних наук, професор (м. Вінниця, Україна); Олена Тараненко, кандидат філологічних наук, доцент (м. Вінниця, Україна); Надія Темірова, доктор історичних наук, професор (м. Вінниця, Україна); Євген Фіалко, головний редактор газети «Наша Дружківка» (м. Дружківка, Україна).

Рецензенти

Гарасим Я. І., доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка)

Грещук В. В., доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника);

Лучик В. В., доктор філологічних наук, професор (Національний університет «Києво-Могилянська академія»).

ЗМІСТ

<i>Гринюк Р. Ф.</i>	
Вступне слово	7
Право на гідне життя: виклики історії та сучасні правозахисні студії	11
<i>Біличенко О. Л.</i>	
Український дисидентський рух як нове явище в історії демократичного опору	11
<i>Білько Д. В.</i>	
Як все починалося: три судові справи проти Олекси Тихого	16
<i>Коваль Ю. О.</i>	
Специфіка політизації місцевого самоврядування в сучасній Україні.....	21
<i>Литвиненко Р. О.</i>	
Олекса Тихий і археологічна спадщина Донбасу.....	26
<i>Мартинюк О. В.</i>	
Історико-правовий аналіз ст. 62 Кримінального кодексу УРСР 1960 року	31
<i>Міхайліна Т. В.</i>	
Правове виховання як парадигма розвитку громадянського суспільства	37
<i>Отземко О. В.</i>	
Олексій Тихий у спогадах сучасників.....	41
<i>Павлюченко Ю. М.</i>	
Правозахисна діяльність О. Тихого.....	48
<i>Примуш М. В.</i>	
Ідеологічні реалії сучасних українських політичних партій.....	56

<i>Романько В. І.</i>	
Вшанування діячів української культури красназавцями Донеччини як одна із форм повернення до історичної пам'яті земляків- донбасівців (на прикладі життя і творчості Михайла Петренка)	61
<i>Смокова Г. І.</i>	
Теоретичний вимір ціннісних засад сучасної політичної сфери України.....	70
<i>Темірова Н. Р.</i>	
Незламний українець про незламну Україну	74
<i>Требушкін Р. В.</i>	
Практичний та соціокультурні аспекти децентралізації влади в Україні	81
<i>Федь В. А.</i>	
Культуротворча динаміка в світоглядній системі Олекси Тихого: від яничара до українця та від монологу до діалогу.....	86
Проблеми сучасного виховання й педагогічна візія Олекси Тихого	92
<i>Білоног С. В.</i>	
Олекса Тихий. Педагогічні погляди	92
<i>Бондаренко Г. І., Луковенко Т. О.</i>	
Олекса Тихий – національно свідомий українець	96
<i>Брітікова К. В.</i>	
Основні принципи навчання і виховання в педагогічних поглядах Олекси Тихого	102
<i>Жаровська О. П.</i>	
Суспільно-педагогічні погляди Олекси Тихого..	109
<i>Кудласько Т. Ф.</i>	
Педагогічні погляди Олекси Тихого	114

<i>Куца С. В.</i>	
Педагогічна візія Олексі Тихого	128
<i>Лаврут О. О.</i>	
Підручники в УРСР після Другої світової війни: уроки історії.....	133
<i>Маричева М. В.</i>	
Педагогічні ідеї О. Тихого й сьогодні.....	138
<i>Мартинець Л. А.</i>	
Постать сучасного вчителя загальноосвітньої школи (на прикладі освітньо-виховних поглядів О. Тихого).....	143
<i>Попова О. В.</i>	
Проблема соціалізації особистості в педагогічній спадщині Олексі Тихого.....	150
<i>Середа Н. А.</i>	
Актуальні проблеми сучасного виховання та педагогічні погляди Олексі Тихого.....	159
<i>Токаленко З. В., Стецюра Н. В., Карасева Л. А.</i>	
Олекса Тихий – педагог та мовознавець	171
Від Хто Я до Хто Ми: проблема ідентичності з огляду на світоглядні шукання Олексі Тихого ..	178
<i>Білецький В. В.</i>	
Олекса Тихий. Пророк національної біди?	178
<i>Васюк К. М.</i>	
Особистість Олексі Тихого з позиції гуманістичної психології.....	186
<i>Ємельяненко Г. Д., Рязанова Д. В.</i>	
Філософські виміри морально-етичного ідеалу О. Тихого.....	191
<i>Загнітко А. П., Загнітко Н. Г.</i>	
Мовний світ і мовний простір Олексі Тихого: незвідані глибини рідного слова	196

<i>Півень В. Ф.</i>	
Ім'я і чин Олекси Тихого як знак людської особистості.....	215
<i>Просалова В. А., Григошкіна Я. В.</i>	
Творче кредо Олекси Тихого.....	219
<i>Пуніна О. В.</i>	
«Я, земле, твій єдиний, я син єдиний твій...»: Олекса Тихий у спогадах Василя Овсієнка та Левка Лук'яненка.....	227
<i>Сушко О. І., Мельник В. В., Довгоспинний Я. В.</i>	
Філософські погляди формування особистості крізь призму поглядів Олекси Тихого.....	233
<i>Тебешевська О. С.</i>	
Аспекти мовної ідентичності українців у творчій спадщині Олекси Тихого.....	240
<i>Черниченко І. М.</i>	
«Найвиразніша особистість того покоління, яке називаємо шістдесятниками».....	243
Резолюція.....	249
Відомості про авторів.....	253